

Kosovo també prova d'existir

A Kosovo la història ha decidit seguir el seu camí en silenci. Lluny de les càmeres de televisió. Poc després de dos anys de la intervenció internacional per frenar el genocidi perpetrat per les forces sèrbies (sota el mandat de Milosevic, actualment pres del tribunal internacional de l'Haia), els grans canvis i els mitjans de comunicació occidentals ja no hi estan gaire citats.

L 7 octubre del 2000 se celebraren les primeres eleccions lliures i democràtiques de Kosovo, sota una vigilància internacional anguniosa, tot i que els resultats (les autoritats municipals) no tenien gaire transcendència. El 17 de novembre passat tingueren lloc els segons comicis, els guanyadors dels quals havien de formar el govern i designar el president. Com si el fet de ser els "segons" els tragués tot l'encant, passaren quasi desapercebuts per a tots els observadors internacionals. És cert que la campanya electoral es dugué a terme entre una barreja d'eslògans poc imaginatius (tots pregonaven la mateixa mercaderia: llibertat, democràcia i independència), i amb el fet afegit d'una manca quasi absoluta de violència, això els treia definitivament qualsevol element atractiu per als mitjans de comunicació.

Tot i això, tampoc va ser tan senzill. La comunitat internacional tenia un objectiu irrevocable: el procés electoral havia d'abraçar tota la població kosovesa, independentment de l'origen ètnic o les conviccions polítiques. Pel que fa als albanokosovesos, això era bufar i fer ampolles. Les esperances que posaven en l'acte electoral fins i tot posaven nerviosos alguns dels representants de l'administració internacional, la UNMIK (missió a Kosovo de les Nacions Unides). N'hi havia que s'entregaren a la tasca absurda d'explicar a la població local que el govern elegit en aquests comicis seria incompetent respecte a la tan anhe-

lada independència. Però cal no oblidar-se de la il·lusió, no només la que prescindeix de les realitats, sinó també la que representa el motor de la implicació en els processos polítics. Poc importa si encara no està clar quin grau de poder tindran les autoritats electes. Els inescrutables camins de les preses de decisió a la UNMIK fan difícil verificar si realment hi hagué una marxa enrere en el grau suposadament previst de "kosovèsització" (la transmissió de les competències en els responsables locals). Encara que fos així, per als albanokosovès, comparat amb el passat, qualsevol futur és millor.

Dubtes serbis fin al darrer moment. Per la seva banda, les minories ètniques estaven disperses per tot l'horitzó. Per convicció o per prudència, els turcs, bosnians i roms (gitanos) s'havien adscrit al projecte independentista. Era una cosa que els assegurava el terreny clar per a la carrera electoral, i per poder aspirar a una major participació en la futura presa de decisions. En canvi, els dubtes de la minoria sèrbia, la qual rebutja en bloc tot tipus d'emancipació que allunyi l'exprovíncia del poder central de Belgrad (capital de Sèrbia i del que queda de Iugoslàvia), persistí fins a l'últim dia. Els seus líders no es posaven d'acord sobre el que era políticament més profitós, boicotejar les eleccions o aprofitar-se de l'"oferta especial".

En efecte, la UNMIK va dissenyar un parlament en què les minories, a part dels escons guanyats per vots, en tenen uns altres reservats d'ofici. Aquest és un gest per animar les minories a integrar-se a la vida política, i per introduir mecanismes per frenar qualsevol temptació hegemònica de la majoria albanokosovesa. Per complicar-ho encara més, els

**Les regles de l'escrutini kosovès
dugueren trenta-quatre dones a un
parlament de cent vint escons**

L'albanokosovès moderat Ibrahim Rugova és l'home fort del Parlament de Kosovo. Va complir les expectatives en les darreres eleccions al país i es va endur un 46 per cent dels vots.

senyals que enviava Belgrad a la comunitat sèrbia de Kosovo, més que confusos, demostraven el poc interès en l'assumpte. Haekkerup, el representant especial del secretari general de l'ONU, la màxima i vertadera autoritat en el Kosovo actual, va concloure que era imprescindible convèncer el Govern de Belgrad perquè fes seves les preocupacions dels serbis de Kosovo. Els arguments de pes no li devien faltar, atès que, actualment, el futur de la federació iugoslava penja d'un fil. Irònicament, és Javier Solana, un dels homes més odiats pels nacionalistes serbis (perquè va donar l'ordre d'atac aeri contra les forces sèrbies, el 1999), el que mitjança en les negociacions entre Sèrbia i Montenegro, sobre el manteniment o no d'un estat comú.

Pel que fa a la missió de Haekkerup, sembla que el Govern serbi va exigir tot el que no podia aconseguir racionalment, fins al moment en què firmà un acord sibil·lí, amb (potser) més conseqüències que contingut. El resultat era un grapat de floritures verbals per reafirmar els compromisos derivats de la Resolució 1244 del Consell de Seguretat de l'ONU, i una "comissió de treball" per supervisar la feina de les insti-

tucions que sortiran de les properes eleccions. El Govern de Belgrad ho justificava en el fet de cridar els serbis de Kosovo a les urnes, i la comunitat internacional es treia de damunt el pànic de trobar-se organitzant uns comicis que no fossin multiètnics. Vist des de Brusselles, el negoci semblava rodó, i la victòria, la més apropiada per a la situació.

La reacció de recel per part dels líders polítics albanokosovesos es va atiar encara més amb les declaracions de les autoritats de Belgrad que promogueren la firma de l'acord com un reconeixement de la sobirania sèrbia sobre Kosovo. Segons l'estimació, feta en privat, d'alguns polítics albanokosovesos, aquest acord no presenta un element políticament determinant, sinó que senzillament desgrana el que ja està assumit —el suport incondicional a la Resolució 1244 del Consell de Seguretat de l'ONU, el contingut de la qual és suficientment imprecís per satisfer-los a tots—. No obstant això, la difícilment explicable "comissió" (constituïda per tres parts iguals: kosovesos, serbis i representants de la comunitat internacional) els espanta, a tots, per la teòrica eventualitat de poder bloquejar, o almenys dificultar,

la marxa de les institucions kosoveses.

Encara no està molt clar si aquesta ha estat una jugada maquiavèlica de Haekkerup (de fet, poc importa el que decideixi qualsevol "comissió", si ell mateix té la paraula final), o que senzillament es va ficar de peus a la galleda (tampoc resulta molt pràctic augmentar el nombre dels possibles esculls en el funcionament de les institucions).

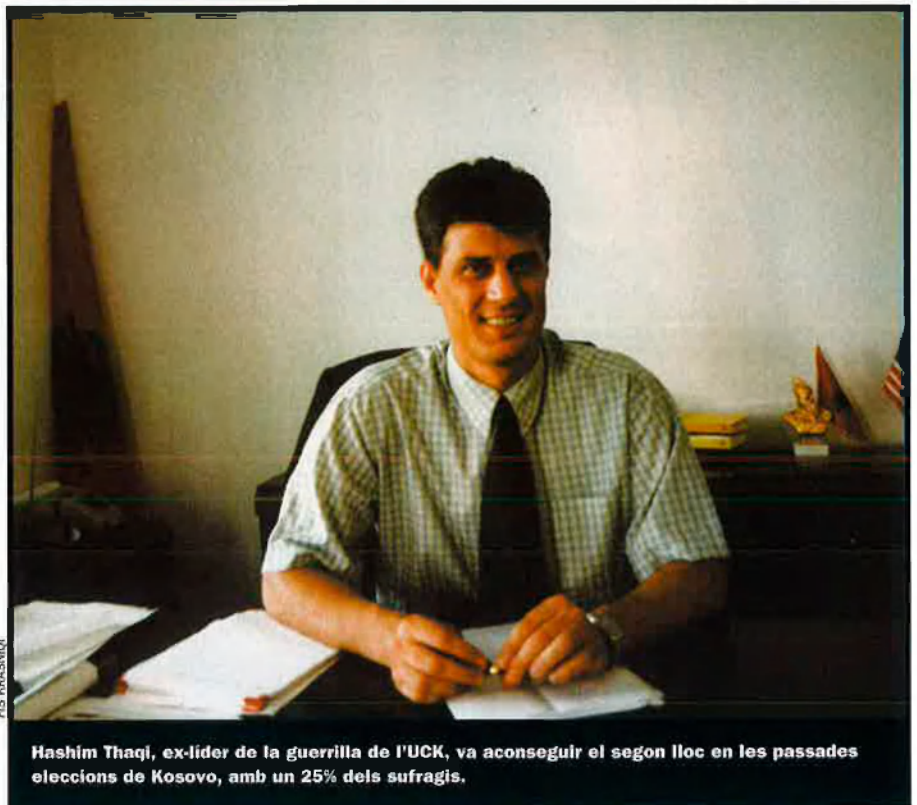
Jugant amb foc. Un altre alt responsable internacional que va jugar amb foc va ser l'holandès Dan Everts, cap de la missió de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) a Kosovo. Complint amb les seves obligacions professionals va assistir als mítings electorals dels diversos partits. Però es va trobar amb un de la majoritària Lliga Democràtica de Kosovo (LDK), del moderat Ibrahim Rugova, que lloava i apostava obertament pel seu amfitrió. Al dia següent, el subdirector del diari de Pristina *Koha Ditore*, Agron Bajrami, va escriure un editorial en què criticava durament aquesta indeguda presa de posició. Sembla que Everts va reaccionar bruscament, i va cridar de seguida el propietari del rotatiu, el presti-

giós intel·lectual kosovès Veton Surroi. Fou un greu error: el *Koha Ditore* del dia següent duia un resum de la discussió, i incloïa l'amenaça del cap de l'OSCE de no autoritzar la compra d'un terreny per a la construcció de la impremta del diari, com a represàlia de l'atac a la seva persona. Les conseqüències no es van fer esperar. Un cop acabades les eleccions, Everts va decidir tornar al seu país d'origen, felicitant-se pel treball ben fet. En el discurs de despedida, va caracteritzar la seva experiència com a "molt especial".

I els resultats de les eleccions? Sense sorpreses. Un 46% per a la LDK, de Ibrahim Rugova; un 25% per al Partit Democràtic de Kosovo (PDK), de l'exlíder de la guerrilla albanokosovès Hashim Thaqi; un 11% per a la coalició serbokosovès Povratak (el "Retorn"), i un 8% per a un altre líder guerriller, Ramush Hajredinaj, reputat com a més moderat que el seu col·lega precedent. El problema està en el fet que el guanyador queda per sota del llindar de la majoria suficient per formar govern en solitari. De fet, tots els partits perderen percentatges respecte als comicis anteriors, pel canvi matemàtic que causà la irrupció dels partits serbis en el ventall polític. Aquests se sentiren suficientment forts per proposar el seu suport a la formació albanokosovesa que volgués governar prescindint de vel·leïtats independentistes.

El record de les atrocitats comeses per les forces sèrbies és massa recent perquè algun partit albanokosovès s'atreveixi a aliar-se obertament amb polítics que la població acusa d'haver col·laborat amb l'antic règim de Belgrad. Per part seva, el "Retorn" es mostra en actes que no propicien confiança, com, per exemple, el que celebrà el 9 de desembre, que fou ben singular: els líders feren jurament, però —cosa sorprenent per a una formació política— ho feren davant un popa, en una església. Un compromís "a l'antiga", amb la nació i la fe. A l'altre bàndol, l'exguerriller Hashim Thaqi es declara víctima d'engany, perquè troba exagerat el nombre d'escons que s'ha "regalat" als serbis.

Però la política sempre reserva sorpreses. Entre aquestes hi ha les declara-

Hashim Thaqi, exlíder de la guerrilla de l'UCK, va aconseguir el segon lloc en les passades eleccions de Kosovo, amb un 25% dels sufragis.

cions de Rugova, en les quals expressa la seva satisfacció per la integració de la població sèrbia de Kosovo a la vida política, i la convicció que els seus representants sabran "defensar els interessos de la seva comunitat" amb el seu vot al parlament.

"Personalment, tenia un interès particular a aconseguir un parlament plenament democràtic, i no dividit en blocs nacionals. S'ha de veure encara el que aconseguirem", declarà el líder de la LDK a la ràdio Deutche Welle. Sembla que el desig dels vots va vèncer allí on van fallar la comunitat internacional i la majoria dels intel·lectuals albanokosovesos: que Rugova fes verbalment efectiva la seva reputació de "moderat".

Rècord de parlamentàries. De moment, Kosovo disposa del joc complet de parlamentaris, però sense cap acord a la vista, en el moment de redactar aquest article, per formar govern. La LDK vol per a si mateixa el lloc de president, primer ministre i president del Parlament. La lluita s'ha tornat tan avorrida que els mateixos mitjans kosovesos abandonen el tema, i dediquen el seu espai a la meteorologia i a altres assumptes. El més

previsible és que la LDK tanqui acords amb petits partits no albanesos, probablement amb excepció de la coalició sèrbia. Desafortunadament, un govern format així, "pels pèls", pot ser molt fràgil. L'editor Blerim Shala, un dels millors analistes kosovesos, subratlla un perill molt prosaic de la inestabilitat política per a Kosovo: "La gent s'oblida del cost d'unes eleccions. Dubto que Occident estigui disposat a pagar-ne unes altres, anticipades, en cas que un govern mal emparat caigués sota les pressions de l'oposició."

Malgrat tot, l'evolució segueix el seu camí. L'esdeveniment porta també el seu lot de particularitats. Les regles que regien les eleccions estipulaven que cada tercer candidat a les llistes havia de ser una dona. Mentre que en països com França, Itàlia i Bèlgica s'exigeix un mínim de candidats femenins, cap llei no en garanteix la seva elecció. En canvi, les regles peculiars de l'escrutini kosovès dugueren trenta-quatre dones a un parlament de cent vint escons, amb la qual cosa aquest "protopaís" s'enlaira en la vanguardia europea.

Gani Jakupi